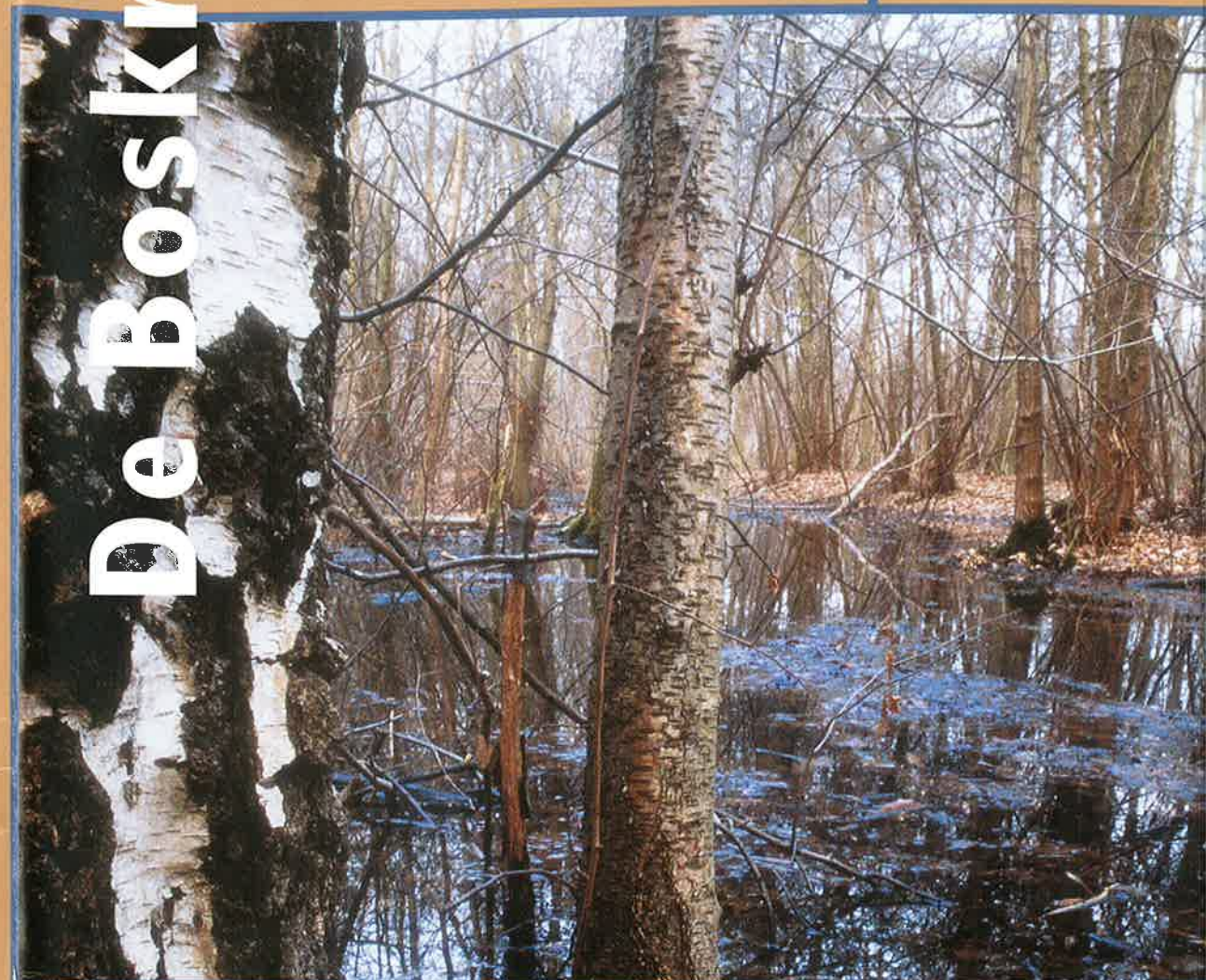

De Boskrant

Versijnt vijfmaal per jaar in: feb., april, juni, sept. en dec. • 33de jaargang nr. 2
Afschietkantoor: Gent X • Erkennig: P303157

**Mededelingsblad van
Vereniging voor Bos in Vlaanderen**

April 2003

VBV
Mededelingsblad van 'Vereniging voor Bos in Vlaanderen'
Geraardsbergsesteenweg 267, 9090 Gontrode
tel.: 09 264 90 50 fax: 09 264 90 92 e-mail: info@vbv.be webpagina: www.vbv.be
tweemaandelijks tijdschrift – versijnt 5 maal per jaar
april • 33ste jaargang nr. 2
ISSN 0773 137 X • Afgiftekantoor: Gent X

Werken mee aan dit nummer
Juul Buys, Griet Buyse, Ignace Cnudde,
Els Coolen, Johnny Cornelis, Rik De Vreese,
Katrijn Gijssels, Jan Goris, Noah Janssen, Noël Lust,
Peter Roskams, Hans Scheirlinck, Geert Sioen,
Lut Slembrouck, Joeri Van Belle,
Koen Van Bouchout, Gwenda Vander Steene
en Karolien Van Diest.

Eindredactie
Griet Beckers, Dries Gorissen, Inge Serbruyns,
Geert Van Kerckhove.

Artikels en berichten
Artikels en berichten kunnen steeds toegezonden
worden naar het adres van de vbv. Zij zullen voor
publicatie aan de redactieraad worden voorgelegd.
Gedeeltelijke of gehele overname is steeds toegela-
ten mits bronvermelding.

Bijdrage
Lidgeld + Boskrant: € 15,00
Lidgeld + Boskrant + Bosrevue: € 20,00
Lidgeld student (Boskrant): € 9,00
Lidgeld student (Boskrant + Bosrevue): € 12,00

Te storten op rekening 448-3605351-56
met vermelding 'Lidgeld vbv 2003'

Gedrukt op chloorvrij gebleekt kringlooppapier

Foto voorpagina: Bosbeeld
© Bernard Van Elegem

Editoriaal	01
Bomensymboliek	02
De rol van bomen bij lentebeleving	02
Uit de vereniging	07
De zomerboskrant	07
VBV en CO2-bossen	08
VBV in stadsbosdebat	09
Lentewandeling en participatie	
Meerdaalwoud	10
Verslag algemene vergadering	11
De VBV-baseline	14
Verken het Bos	15
Bertembos	15
Uit de vereniging	18
Luciebos (eerste CO2-bos)	18
Wandeling bos 't Ename	19
Verslag VBV 2-daagse	20
Sectornieuws	22
Nieuwe bosgroepen	22
Uw bos verzekerd?	24
Week van het Bos	26
Tropisch Bos	28
Safier	28
Sectornieuws	30
Hoe gezond was ons bos in 2002?	30
Dag van de Aarde	32

De door U meegedeelde en op het verzendetiket afgedrukte
persoonsgegevens, werden opgeslagen in een bestand dat be-
heerd wordt door onze vereniging. Ze worden uitsluitend ge-
bruikt voor verzending van onze tijdschriften, documentatie
en informatie m.b.t. onze vereniging. U heeft recht op inzage
van uw persoonlijke gegevens en kunt hiervan altijd verbe-
tering vragen. Bij het openbaar register kan altijd aanvullende
informatie worden bekomen.
wet van 8/12/92
ter bescherming van de persoonlijke levenssfeer

Bos & Groen met Natuur het BBB in? Bent u nog mee?

Vlaanderen en Beter Bestuurlijk Beleid (BBB), of wat we zelf doen doen we beter. Al die kabinet-
ten, adminstraties, instituten, ... je vindt door de bomen het bos niet meer. De Vlaamse overheid
wil dat vereenvoudigen, dat past in het kader van de nieuwe politieke cultuur. De hele operatie
kreeg de naam Beter Bestuurlijk Beleid. Voor de milieu- en natuursector heeft dat volgende con-
sequenties: afdeling Bos & Groen en Natuur moeten samensmelten tot een IVA (intern verzelf-
standigd agentschap) van "Natuur, Bos en Groen" terwijl het Instituut voor Bos en Wildbeheer
(IBW) versmelt met het Instituut Natuurbehoud (IN) tot het INBO en een EVA (extern verzelfstan-
digd agentschap) wordt. Bent u nog mee?

De eerstkomende maanden moeten deze veranderingen definitief vastgelegd worden. Er zijn
trouwens in deze Vlaamse operaties verschillende veranderingsmanagers aangesteld om het
BBB beter te sturen. Afdeling Bos & Groen en natuur zullen dus samensmelten. En, eigenlijk zal
u zeggen is dat normaal, want is het bos immers geen natuur? Maar hoe ernstig moeten we deze
herstructurering nemen? Er zijn nog zovele vragen en problemen die moeten opgelost worden.
Beide afdelingen hebben in de loop der jaren hun eigen doelstellingen bepaald en visie ontwik-
keld over natuur en bos. En die zijn, om het zacht uit te drukken, niet altijd complementair te
noemen.

Ik hoor u al zeggen: de groene sector wordt toch sterker door deze samensmelting. Een grotere
stem en een breder draagvlak voor bos en natuur in Vlaanderen. Maar is dat wel zo? Zal een een-
making leiden tot een beter bos en betere natuur? Kan een overheid bos en natuur verzoenen
zonder conflictsituaties op te lossen? Worden de structuren bij deze niet belangrijker dan perso-
nen? Verschillende mensen, elk binnen hun eigen administratie, hebben op dit moment goede
contacten met hún doelgroep. Denken we maar aan de bosgroepen en privé-boseigenaars. De
gehele herstructurering binnen het BBB moet sterk rekening houden dat het toenemend wan-
trouwen tegenover de overheid niet vergroot.

U ziet, er leven vele vragen. Ongetwijfeld is het BBB een prachtig initiatief en de nieuwe politieke
cultuur zal er moeten over waken dat allerhande spelletjes achterwege blijven bij het invullen
van de verschillende functies. Dan, en alleen dan, heeft deze operatie kans op slagen. In alle an-
dere gevallen is de patiënt een kort leven beschoren.

Professor Noël Lust
Labo voor Bosbouw, UGent
Oud-voorzitter VBV

De rol van bomen bij lentebeleving

GWENDA VANDER STEENE

Berk als meiboom Schendelbeke (dc pl. 49).

Het is weer lente! Van oudsher vierden mensen de hergeboorte van de natuur op de meest uitbundige manieren. De lente is een grote feestperiode, denk maar aan het Paasfeest, Hemelvaart, Pinksteren, ... Uiteraard speelt de nieuw ontloken na-

tuur hierbij een grote rol. Het begrip "lente-frisheid" is ons niet onbekend. In dit tweede deel van deze reeks over boomsymboliek lichten we een aantal van deze voorjaarsgebruiken toe.

Palmtakjes

Als we even het verleden induiken, dan merken we snel dat het beeld van Jezus die bij zijn intrede in Jeruzalem door de menigte met palmtakken wordt toegejuicht, veel ouder is dan het christendom. Ook in Indië, Perzië en Fenicië waren voorjaarsoptochten -waarbij iedereen met palmtakjes zwaaide- heel gebruikelijk. Het was een oosterse gewoonte om helden met palmtakken toe te juichen. Van oudsher was de palmtak een symbool van overwinning en eeuwige roem en winnaars van belangrijke spelen (vb. de spelen van Delos) werden ermee gekroond. Ook bij de Romeinen werden (militaire, politieke of sportieve) overwinnaars getooid met takjes van de dadelpalm.

Bij de intrede van Jezus in Jeruzalem werd hij natuurlijk niet toegejuicht met takjes van de gewone palmboom (*Buxus sempervirens*), maar met takken van de dadelpalm (*Phoenix dactylifera* L.). In zuidse landen gebruiken christenen nog steeds takken van deze soort tijdens de vieringen op Palmzondag. In onze streken gebruiken we meestal takken van het palmboompje (*Buxus sempervirens* L.) of van de taxus (*Taxus baccata* L.). Tot in de middeleeuwen werden palmprocessies enkel in Jeruzalem gehouden. In de 9de eeuw werd het in de christelijke liturgie opgenomen. Het hoogtepunt van de liturgie is de wijding van palmtakjes die daarna in processie worden rondgedragen en uitgedeeld. In die processie droeg

men vaak het beeld van "Jezus op de ezel" rond. De levendige processie waarbij de gelovigen bij hun intrede in de kerk met palmtakken zwaaïen is echter grotendeels verdwenen. Enkel in Hoegaarden vindt men nog sporen van het verleden terug in de jaarlijkse "Ezelsprocessie" waarbij een beeltenis van "Jezus op een ezel" door twaalf apostelen wordt meege-dragen.

Het is echter duidelijk dat het palmtakje reeds van oudsher een bekende afweerplant is. Het wijden van de takjes, het bevestigen aan kruisbeelden e.d. is een christelijke interpretatie van een ouder, heidens gebruik. Palmtakjes boden bescherming tegen duivels, heksen, bliksem en ander onheil. Zieken werden besprenkeld met in wijwater gedompelde palmtakjes. Tijdens onweersbuien besprenkelde men het huis bij wijze van bescherming. Men maakte amuletten uit het hout van het palm-boompje (buxushout) of verwerkte de plant in een drankje dat aan "betoverden" of bezeten werd gegeven. Naast paternosters werden ook lepels en mesheften uit buxushout vervaardigd. Men droeg ze bij zich om de duivel te weren.

Palmtakjes of het hout ervan werd echter niet enkel op het lichaam gedragen, maar ter bescherming van de woonst bevestigd aan kruisbeelden, bedden, schoorstenen of wijwatervaten of ze werden onder de drempel van huizen, stallen of schuren gelegd. De eerste steen van een nieuw huis werd door de eigenaar besprenkeld met een in wijwater gedoopt palmtakje. Het takje werd in de muur gemetst. Ook op de vier hoeken van de schoorsteen (een gevaarlijke plaats waarlangs immers de goede en kwade geesten binnenkomen) werden vaak palmtakjes ingemetseld. Wanneer men het huis introk, werden eerst een kruisbeeld en een palmtakje binnengebracht.

Palmtakjes werden bovendien gezien als zeer efficiënt tegen ongedierte. Op Pasen zwaaide

men met in doek gewikkelde palmtakjes in de lucht, intussen luid de gevleugelde woorden roepend "dood aan de beesten die geen benen hebben", of "weg met alle dieren die geen boten hebben". Ongedierte (ongewervelden, ratten en muizen) werd meestal geassocieerd met de onderwereld en daarom als duivels aanzien. Men had allerlei gebruiken om hen te weren. Meestal gebruikte men hiervoor sterk ruikende planten zoals lavendel en citroenmelisse. Lavendelzakjes in de linnenkast waren dus in eerste instantie bedoeld om het kwade af te weren.

Meibomen

De meimaand werd van oudsher geassocieerd met vruchtbaarheid en nieuw leven. Het was de periode waarin de vruchtbare moedergodin werd vereerd. De naam "mei" is wellicht afgeleid van Maia (Gr., "moedertje"), in de Griekse mythologie de moeder van Hermes, in de Romeinse mythologie de echtgenote van Vulcanus en de godin van de groei en de vruchtbaarheid. Veel van deze moeder- en vruchtbaarheidsverering is wellicht, zoals eerder reeds vermeld, overgegaan in de verering van Maria, aan wie de meimaand is gewijd.

Bij de Romeinen was de meimaand gewijd aan de feesten van de huisgoden. Deuren en vensters werden versierd met bloemen en groene takken. Een boomtak werd omhangen met geverfde vlaggen door de straten gedragen. Op openbare plaatsen werd de 'Arbor Maia' geplant, ter ering van Maia. De feesten tijdens de meimaand, met de oprichting van een meiboom, zijn echter veel ouder. De Germanen versierden hun huizen met berken-takken. Op 1 mei vierden de (Ierse) Kelten het lentefeest Beltain, wat zoveel betekent als "vuur ter ere van de zonnegod Belenos". In de benamingen "België" en "Belgica" vindt men trouwens nog sporen van deze Keltische god terug. Uiteraard stond het feest in het teken van de overwinning van de lente en de zon op

Oprichtmei bij de bouw van een nieuw huis, eigen foto, Overmere, 2002 (foto: Rik De Vreese)

de koude winter. Centraal hierbij was een rituele jachtpartij. De zonnegod, of een ander krachtig symbool, werd ritueel opgejaagd en gedood om dan in grotere potentie te herrijzen. De idee dat dood noodzakelijk is voor een verrijzenis in een grotere kracht komt bij veel volkeren voor. Doden om krachtiger te worden of om krachtige energie opnieuw te verspreiden is trouwens het hoofdmotief van koppensnellerij. Ook het eten van (delen van) de overleden voorouder moeten in hetzelfde licht worden gezien: men tracht deel te hebben aan de krachtige energie die bij de dood vrijkomt. In de volgende Boskranten zullen we nog uitgebreid op de boomsymboliek bij de Asmat terugkomen.

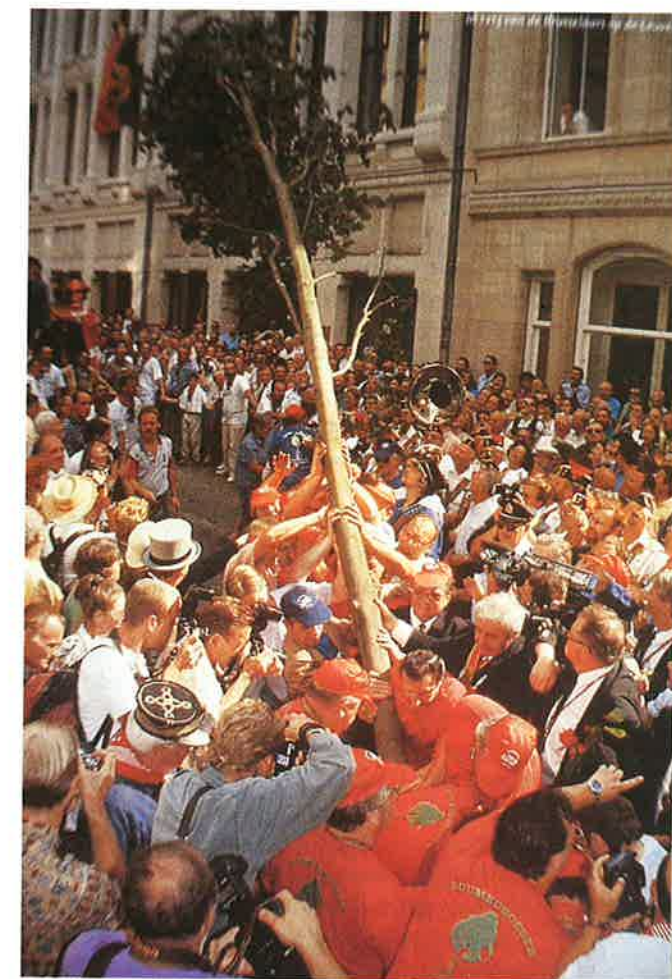
Uiteraard vinden we het motief "dood en verrijzenis in grotere potentie" ook terug in het christendom. In Germaanse mythes komt dit element eveneens voor. Balder werd op het zielenfeest (1 november) vermoord, maar hij verrees tijdens het meifeest. Tijdens deze

Germaanse en Keltische lentevieringen vond ook de jongensinitiatie plaats. Dit ritueel moet de cruciale overgang van kind naar het sociale statuut van volwassene markeren en begeleiden. Ook in onze streken was het fenomeen van initiatie bekend en vandaag de dag wordt het nog steeds toegepast in grote delen van Afrika, Oceanië, Azië en Amerika. De figuur van Zwarte Piet zou volgens velen trouwens teruggaan op een initiatieleider die de jongens in een zak meeneemt voor de afzonderingsperiode. Initiatierituelen behoren tot een grotere groep van rituelen die door de antropologen Van Gennep en Turner in het begin van de 20e eeuw zijn gedefinieerd als overgangsrituelen ("rites de passage"). Andere rites de passage komen bijvoorbeeld voor rond de geboorte (naamgevingsceremonies, doopsel ...), het huwelijk en de dood (begraving). Typisch voor initiatierituelen in alle culturen is dat ze steeds een zelfde stramien vertonen. De rituelen worden steeds gekenmerkt door een rituele dood (men sterft als kind) en

wedergeboorte (als nieuwe mens, als volwassene). Volgens sommige antropologen zou het vormsel bij ons een verchristelijkte versie zijn van een vroeger initiatieritueel tijdens de lente, waarbij de essentie van de initiatie, namelijk de overgang van kind als a-sociaal en a-seksueel wezen naar puber, zou gesublimeerd zijn.

Laat ons even terugkeren naar de meibomen. Het planten van meibomen was reeds bij de Romeinen, de Germanen en de Kelten een veelvoorkomend gebruik. Het gebruik is vandaag nog terug te vinden in België, Duitsland, Frankrijk, Engeland, de Westslavische landen en Scandinavië. Men richt een boom of tak op met groene kruin (in onze streken vaak een berk) om de ontwakende natuur te vieren. Een meiboom is echter meer dan een vreugdeteken voor de komende zomer, het is tevens een symbool van vruchtbaarheid, liefde en geluk. Oorspronkelijk ging het om een levende boom. Men ontschorste de boom omdat men vreesde dat er heksen onder schuilden. Mogelijks is het spiraalsgewijs beschilderen van processiestangen, kermismasten en vlaggenmasten hier nog een overblijfsel van. In de 17e eeuw werd, omwille van de vele verbodsbepalingen van kerk en overheid, in plaats van een levende boom een mast gebruikt, versierd met kleurrijke slingers en vaandels. Behalve het oprichten van een mast werden meitakken ook gebruikt om op de laatste kar hooi of koren te steken (oogstmei), bij het huwelijk (bruidsmei) of bij een geboorte (geboortemei). Ze konden ook op het dak van een pas gebouwde woning worden geplaatst (oprichtmei, dakmei, richtmei), of op de nok van een woning of schuur. Aan de meitak werd immers een afwerende kracht toegeschreven die boze geesten en heksen op een afstand hield en dus bescherming bood.

Het organiseren van de feestelijkheden rond het oprichten van een meiboom was in onze streken vaak in handen van meigilden. Zij

Meiboomoptocht in Brussel. Die meiboom is een vrijheidsboom om de overwinning in 1213 van de Brusselaars op de Leuvenaars te herdenken (dc pl. 98).

kwamen op de meiavond samen om een boom te planten. Elk jaar was er een meigraaf die een meigravin moest kiezen. Soortgelijke gebruiken vindt men op verschillende plaatsen terug bij het kiezen van een "meiliefste". Dat het meiboomfeest ook steeds een feest van de liefde was, getuigen de vele gebruiken zoals de verdeling van de huwbare meisjes onder de jongens (waarbij de lijst van de paren op de meiboom ter bekendmaking werd uitgehangen).

Een andere Germaanse traditie is het plaatsen van liefdesmeien, een tak waarvan de gekozen houtsoort een symbolische betekenis had. Op 1 mei werden deze liefdesmeien aan de deur, het venster of op het dak van het huis van een (al dan niet bemind) meisje geplaatst. Een dorre tak bood voor het meisje weinig perspectief, een dennentak daarentegen betekende eeuwige liefde. Soms was men niet altijd even subtiel: een dennentak gestoken in de mestvaalt betekende dat de liefde wat voedsel nodig had. Een bosje peterselie of een tak met doornen was een ware belediging. Reeds in de vroege ochtend gingen jonge en oude vrijsters naar buiten om te zien welke "eer" voor hen was weggelegd. Beledigende takken werden gauw verwijderd. Geen makkelijke klus, gezien deze meestal moeilijk bereikbaar (nok ...) waren.

Ook in de meiliedjes en -dansen rond de meiboom is de liefde een veelvoorkomend thema zoals in deze Engelse *Maypole song* ten tijde van Queen Elisabeth (1533-1603).

*Come ye young men, come along
With your music, dance and song
Bring your lasses in your hands
For 't is that which love commands
Then to the Maypole haste away
For 't is now a holiday!*

Naast de meiboom is ook het planten van een pinksterboom of sinksenboom een oude traditie die nu nog altijd in sommige dorpen van het Oostkanton in ere wordt gehouden. De pinksterboom is eigenlijk een gekerstende, verlate meiboom die met vruchtbaarheid wordt geassocieerd. Hij wordt op Pinksteren geplant. De pinksterboom heeft meestal een rijkelijk versierde hoge kruin waarin allerlei eetwaren en snuisterijen werden gehangen. Na de oprichting van de boom barstte het feest los: sinksenbier, volksspelen, dans... Op het einde klommen alle jongens in de mast om de opgehangen lekkernijen te veroveren.

Eigenlijk hebben veel voorjaarse gebruiken in verband met bomen (meibomen, sinksenbomen, palmpasen, palmtakjes) een zelfde oorsprong. Het eerste groen van het voorjaar had een bijna magische kracht: de natuur kwam weer tot leven. Vaak werden de eerste groene takjes gezien als een symbool voor groei en eeuwige vruchtbaarheid. Ze werden van het woud/bos naar het dorp gehaald in de hoop dat ze ook daar hun bovennatuurlijke krachten op mens, dier en huis zouden verspreiden. Hun vruchtbaarheid, levenskracht en beschermende potentie, eigen aan de eerste groene takjes van het jaar, oefende ook een invloed uit op de mens.

Naar: *Compendium van Rituele Planten in Europa* (De Cleene, M. & M.C. Lejeune, 1999)

Palmboompje (*Buxus Sempervirens*) in bloei (dc pl. 232).

Zomerboskrant 2003

Vijf verrassende wandeltochten

West-Vlaanderen: De fietstocht van zo'n 35 km start en eindigt aan het station van Diksmuide en beschrijft een wijde cirkel rondom het natuurgebied De Blanckaert. Je fietst er langsheen de Ijzervlakte en komt oog in oog te staan met de overblijfselen van een woelig oorlogsverleden dat de streek kenmerkt. In de bossen van Houthulst waart zowaar de geest van Bakeland rond... Een kennismaking met de vele streekspecialiteiten zal de gastronomische mens in u beslist verrassen!

Oost-Vlaanderen: Het Kravaalbos te Meldert – dat nog een overblijfsel van het vroegere Kolenwoud is – kreeg in de volle middeleeuwen grote bekendheid omwille van de steengroeven van Balegemse zandsteen. Kom en laat ons u aan de hand van verschillende landschapsrelicten en toponiemen deze geschiedenis ter plaatse illustreren in het decor van een zeer mooi, gevarieerd en vooral reliëfrijk bos!

Limburg: De Vallei van de Ziepbeek in Lanaken is een apart stukje natuur, door en door Kempens. Verscholen tussen uitgestrekte naaldbossen, ver weg van de bewoonde wereld, ligt het smalle dal van de Ziepbeek. Het kleine haast onooglijke beekje stroomt er snel doorheen kreupelige elzenbroekbossen en is omzoomd door wilgen, berken en uitgestrekte gagelstruwelen. De beek is van onberispelijke waterkwaliteit. Dit is ontegensprekelijk één van de mooiste natuurmonumenten in Vlaanderen.

Antwerpen: Het Zoerselbos ligt in de provincie Antwerpen, halverwege tussen Antwerpen en Turnhout. Het is een beschermd bosgebied van 400 ha, grotendeels gelegen in de gemeente Zoersel en een klein gedeelte in Zandhoven.

U wordt er getrakteerd op een gevarieerd landschap, waarin naald- en loofbossen, graslanden, houtkanten, beken en grachten elkaar afwisselen. Merkwaardig en zeldzaam voor de Kempen is het beemdenlandschap, waar de graslanden, vogels en vlinders zich koesteren in de bescherming van houtkanten.

Vlaams-Brabant: Het arboretum van Groenendaal ligt middenin het Zoniënwood, op een boogscheut van de drukke ring rond Brussel. Een zestal eeuwen geleden vonden Augustijnnermonniken onder leiding van Jan van Ruusbroec hier een plek voor rust en bezinning. Jan van Ruusbroec behoort tot één van de grootste mystici van België. De wandeling die hier is uitgestippeld doet het heringerichte arboretum alle eer aan. Een bezoekje aan het bosmuseum Jan van Ruusbroec (Hoeilaart) zal beslist uw boshonger stillen.

VBV plant derde CO2-bos

foto Noah Janssen

Op donderdag 20 en vrijdag 21 maart plantte de VBV het derde Vlaamse CO2-bos. Het CO2-bossenproject is een samenwerking tussen de Limburgse intercommunale Regionale Milieuzorg en de VBV. De samenwerking begon eind jaren 90 en resulteerde reeds in een bosuitbreiding van bijna 20ha. Tijdens deze twee dagen werd een terrein van 1,1 ha bos aangeplant. Het nieuwe bos draagt de naam Edbroek en is gelegen in de gemeente Heusden-Zolder. Het derde CO2-bos is aangesloten bij een bestaand boscomplex

Voor de aanplantingen zoekt VBV steeds contact met lokale scholen. Op die manier werken VBV en de Regionale Milieuzorg aan de ontwikkeling van het draagvlak voor bosuitbreiding. De plaatselijke basisschool van

Boekt was meteen bereid om mee te werken met alle leerlingen. Voor de plantactie kregen de oudste leerlingen bovendien ook een lesuurtje van de VBV over de rol van bossen in onze maatschappij. Wat is bos en waarom hebben we het nodig? Welke boomsoorten kan je hier vinden en wie kent ze? Kortom eens iets anders dan taal en rekenen.

225 kinderen (van 6 tot 12 jaar) hebben, onder leiding van de VBV en de boswachters van afdeling Bos & Groen, 3500 boompjes geplant. Het bos is aangelegd met inheemse soorten zoals zwarte els en zomereik.

Alle kinderen kregen een heus plantdiploma en een bosjojo kado als aandenken. We hopen alvast dat ze nog geregeld komen terugkijken naar hun bos.

VBV en stadsbosdebat Gent

Donderdag 20 maart nam de VBV deel aan het stadbossendebat van Natuurpunt Gent. Het debat ging over de vier geplande groenpolen rond Gent. Een van die groenpolen is het Parkbos, waarbij de VBV de stuwende kracht is, samen met afdeling Bos & Groen en de provincie Oost-Vlaanderen.

Katrijn Gijsel vertegenwoordigde de VBV in het debat met onder meer minister van Leefmilieu Vera Dua, Schepen van Leefmilieu Karin Temmerman (Gent), Bart Vangansbeke (Natuurpunt) en Peter Van Bossuyt (Boerenbond).

Alle partners waren het erover eens dat er te weinig groen is in en rond de stad Gent. Het stadsbestuur wil samen met het Vlaams Gewest en de bos- en natuurverenigingen werk maken van een betere en groenere leefomgeving voor de inwoners. De vier projecten rond de stad beogen een bosuitbreiding van 800ha. De vier projecten zijn: de Vinderhoutse bossen (noordwest van Gent), het Parkbos (zuidwest), de Gentbrugse meersen (zuidoost) en de site van 't Oud Vliegveld (noordoost). De prioriteit wordt gegeven aan het

Parkbos, maar tegelijk heeft de Vlaamse Landmaatschappij ook in de Vinderhoutse Bossen bosuitbreiding voorzien binnen een landinrichtingsproject, en heeft de stad Gent onderzoek laten uitvoeren voor de sanering van gronden in de Gentbrugse meersen.

Maar niet iedereen ziet de geplande bosuitbreiding op dezelfde manier. De landbouwsector bepleit de bosuitbreiding vooral in de Gentbrugse Meersen en 't Oud Vliegveld. Daar zijn immers nog weinig landbouwers actief. De natuursector ziet die plaatsen voornamelijk voor natuurontwikkeling (andere dan bossen). Bebossing komt daar slechts op de tweede plaats. Bovendien is er tot 2017 een zandwinningsconcessie op de site van 't Oud Vliegveld. Bosaanleg daar zal dus nog een hele tijd op zich laten wachten. Uit de studie naar de geschikte locaties voor het Gentse stadsbos, die de VBV uitvoerde, bleek ook dat omwille van landschaps- en natuurwaarden bebossing in de Gentbrugse meersen slechts in beperkte mate is aangewezen.

Uiteraard kwam ook de problematiek van het wetenschapspark ter sprake. Het gespreksonderwerp van de dag als je in Gent praat over bosuitbreiding! De stad Gent plant immers een uitbreiding van het wetenschapspark Zwijnaarde, van 18ha in de site van het Parkbos. Schepen Temmerman verdedigde de beslissing van het stadsbestuur en kaderde het wetenschapspark in de Vlaamse context, maar kon alvast op weinig sympathie rekenen van de deelnemers. Het geplande wetenschapspark is en blijft een doorn in het oog van de natuur- en landbouwsector. Ook de VBV is niet gelukkig met de inname van deze open ruimte voor de bouw van high-tech bedrijven in het beschermd landschap Kastelen-site, en stelt voor dat het stadsbestuur alle mogelijke alternatieven ernstig onderzoekt. We houden u alvast verder op de hoogte van de evoluties in het Parkbos Gent!

VBV start met aanplanting stadsbos Gent

Lentewandeling & Participatiemoment voor beheerplan Meerdaalwoud

foto Juul Buys (Afdeling Bos & Groen, Leuven)

Zondag 23 maart organiseerde de afdeling Bos & Groen, houtvesterij Leuven in de Vrienden van Meerdaalwoud en Heverleebos, studie bureau Aeolus en de VBV een participatiemoment rond de beheerplanning van deze boscomplexen. De houtvesterij Leuven wil immers eind dit jaar een plan voorleggen voor het concrete beheer van Meerdaalwoud & Heverleebos voor de komende 20 jaar.

's Middags, onder een aangename lentezon, was er een geleide wandeling met 6 stopplaatsen gepland. Op die stopplaatsen gaven 6 sprekers, elk vanuit hun eigen invalshoek, hun visie op de beheeringrepen voor het bos. Er was bijvoorbeeld aandacht voor de houtproductie, de problematiek van de bodemverzuring, speelbossen en het drevenpatroon in Meerdaalwoud & Heverleebos. De lentewandeling kon bijna 200 mensen boeien.

Ondanks de schitterende zon waren ruim 100 mensen bereid mee te participeren en hun visie op het beheer van de boscomplexen te be-

discussiëren met de houtvesterij Leuven. De deelnemers konden op elk moment, letterlijk, hun ballonnetje oplaten als er vragen of opmerkingen waren (de ballonnen waren aan de tafels vastgemaakt). De VBV modereerde het debat. Heel wat ballonnen gingen de lucht in en de namiddag vloog voorbij met vragen en suggesties voor de afdeling Bos & Groen. De verschillende discussiepunten werden ingeleid door vooraf gefilmde ludieke sketches, met ongezien acteertalent van de boswachters en de VBV. De hele debatduur konden mensen ook "anoniem" stellingen formuleren. Deze werden neergepend een met een witte ballon naar het plafond gedreven.

Het weze duidelijk: vele groene vraagballonnen gingen de lucht in, tegen het eind van dit moment hing het ganse plafond vol witte ballonnetjes en de overschot aan ballonnen waren een graag gezien cadeautje voor de vele kinderen. Of hoe een ernstig moment ook best leuk kan zijn!!

Verslag Algemene Vergadering 13 maart 2003

EVELIEN ANECA EN INGE SERBRUYNS

De Algemene Vergadering van de VBV ging dit jaar door op 13 maart 2003. In een eerste administratief gedeelte werd de resultatenrekening 2002 en begroting 2003 voorgesteld door de penningmeester Hugo Coppens. Een belangrijk aandachtspunt voor het komend jaar is de extra impuls die de VBV wil geven aan de ledenwerving. Vervolgens werd overgegaan tot de herverkiezing van de leden van de Raad van Beheer. De VBV bedankt hierbij van harte Geert Sioen als uittreidend lid voor zijn jarenlange inzet en verwelkomt Karolien Van Diest als nieuw lid binnen de Raad van Beheer.

Met als inhoudelijk thema 'Participatie' kaartte de VBV op deze Algemene Vergadering een zeer actueel thema aan. Het betrekken van belangengroepen bij het plannen en beheren van bos- en andere groengebieden is een complexe opdracht. Een aantal praktijkervaringen, aangevuld met een theoretisch luik werden gebracht door het panel bestaande uit: Guido Tack (Monumenten en Landschappen), Veerle Heyens (Bos&Groen), An Van Herzele (VUB) en Rik Devreese (VBV). Dirk Bogaert (Artevelde Hogeschool) eveneens ervaren met participatie in de natuursector, bleek de perfecte moderator.

Het Bos t'Ename

Guido Tack (Monumenten en Landschappen) bracht de 'success-story' van het Bos t'Ename. In 1992 kreeg de Wielewaalafdeling Scheldevallei (sinds 2002 opgenomen in vzw Natuurpunt) de mogelijkheid gronden aan te kopen ter uitbreiding van het natuurgebied in eigenendom. Aanvankelijk stonden de eigen leden alleen in voor het beheer van het gebied, maar dit bleek al snel onvoldoende en dus groeide

de idee om rond het Bos t'Ename een plaatselijke werking op te richten. Een belangrijke vertrekbasis was mensen en verenigingen van alle slag erbij te betrekken, gaande van verenigingen die werken rond cultuur, recreatie over natuur en landschap, ...

De Werkgroep Bos t'Ename bestaat inmiddels een goede 10 jaar en mag gerust een succes genoemd worden. De huidige bemanning bestaat uit 3 conservators, een stuurgroep van een 17-tal mensen en een 270 tal leden-gezinnen. Deze helpen bij het uitvoeren van beheerwerken, organiseren van geleide wandelingen, socio-culturele feesten, ... Het betrekken van de lokale grondeigenaars, landbouwers, jagers, recreanten en omwonenden zorgt voor een zeer groot draagvlak van het project. Naast deze nauwbetrokken 'interne' partners, wordt er ook nauw samengewerkt en overlegd met 'externe' partners zoals de gemeente, de provincie en wetenschappelijke instellingen.

Het feit dat de Werkgroep gedragen wordt door een zeer ruime doorsnede van de bevolking, geeft een zeer grote meerwaarde aan dit

project in het Bos t'Ename. Participatie in plaats van confrontatie is de slogan. En om dit te behouden is het blijven motiveren van de vrijwilligers en het vermijden van stagnatie de boodschap.

Domein Vordenstein

Een ander praktijkverhaal werd gebracht door Veerle Heyens (afdeling Bos&Groen) die het project Vordenstein toelichtte. Het domein Vordenstein te Schoten beslaat 14oha bestaand uit een orangerietuin, een park en een bosgedeelte. Doel van het project was een beheerplan op te maken voor het domein in duidelijk overleg met de recreanten.

Als vertrekbasis werd in april 2001 via een enquête het bezoekersprofiel bepaald, werden participanten gezocht en aandachtspunten omtrent het beheer van het domein verzameld. Op de Dag van het Park hadden een aantal interactieve acties plaats in het domein, gaande van het zelf inkleuren van een plattegrond, fotograferen van waardevolle aspecten in het domein voor de recreant, en zo meer. Door dergelijke initiatieven kreeg de beheervisie langzaam vorm en in een volgende stap werd aan de hand van visiewerkshops discussies op het terrein gevoerd en een voorlopig plan opgesteld. Tijdens de workshops werd het proces van participatie geëvalueerd en ideeën verzameld omtrent de verdere aanpak van het project.

Overzicht

	community Forest	↔	Community forest
PLAN	kennis/draagvlak	↔	creativiteit
	informers/supporters		uitvinders
BOS	gebruik, beleving en gezondheid	↔	verbondenheid
	beneficiaries		owners
PARTICIPANTEN	representatives	↔	collaborators
PLANNERS	educatie/sensibilisatie	↔	wederzijds leren

De actieve werkgroep rond het Vordenstein project is intussen uitgegroeid tot een 'vriendengroep' die het permanente aanspreekpunt vormt voor het domein.

De theorie

An Van Herzele (VUB) bekeek de zaken vanuit een theoretische achtergrond. De mate van participatie wordt bepaald door het perspectief van waaruit men de participanten benaderd en de rol die de participanten toebedeeld krijgen. Hierbij werden twee mogelijke benaderingen toegelicht, namelijk "community Forestry" met de nadruk op bos en "Community forestry" met nadruk op de participatie. Waarbij het eerste model eerder de participatie als een 'middel', wordt gebruikt, en het tweede model waar participatie van bij de aanvang als 'doel' centraal staat. Een aanzet bleek gegeven voor een vruchtbare discussie.

Discussie

Rik Devreese (VBV) merkte op dat binnen de stadsbosprojecten de participatie eerder aanleunt bij de 'community Forest', maar toch ook gelinkt is met de 'Community forest'. Vanuit zijn ervaring zag Guido Tack de participatie eerder als doel op zich. Belangrijk hier is uiteraard de totaal verschillende uitgangssituatie van deze projecten. Terwijl het Bos t'Ename vertrekt vanuit een bestaand natuur-

gebied, trachten de stadsbosprojecten bos- en groenuitbreiding te realiseren.

Een vraag uit het publiek bracht de opvolging van het Vordenstein project onder de aandacht. Wat zal de positie zijn van de overheid bij de opvolging via de 'vriendengroep'. Wordt hier eerder een sturende of eerder een faciliterende taak weggelegd voor de verantwoordelijke overheid? Onder algemene instemming ging de voorkeur uit naar het belang van het wederzijdse leerproces en de communicatie. Uit ervaring in het Bos t'Ename blijkt het heel nuttig te zijn om als ambtenaar in je vrije tijd mee te draaien binnen het project. Zo kan op een diplomatische manier veel kennis worden overgedragen en veel geleerd en gerealiseerd worden tussen pot en pint. Een aanleunend discussiepunt betrof het moment waarop participatie moet worden geïntroduceerd: bij de directe aanvang van een project, of na het nemen van reeds een aantal basis politieke beslissingen. Ook hier hangt veel af van de uitgangssituatie.

Een terechte opmerking uit het publiek maakte iedereen er op attent dat jammer genoeg soms bestaande participatie-instrumenten niet worden gebruikt. Bijvoorbeeld op gemeentelijk en provinciaal vlak worden vaak informatie avonden georganiseerd inzake Provinciaal Structuurplannen en de Ruimtelijke Uitvoeringsplannen. Deze bestaande kanalen zouden beter moeten worden gebruikt voor bijvoorbeeld het uiten van de nood aan bosbehoud en -uitbreiding.

Er kon worden besloten dat participatie een belangrijk item is bij planning en beheer van groen en bosstructuren. De mate en tijdstip van participatie zal steeds afhangen van de uitgangssituatie, en veelal een combinatie zijn van 'Community forest' met 'community Forest'.

Een opmerking uit het publiek vestigde de aandacht op het feit dat naast het bijdragen aan bosuitbreiding en maken van beheerplannen het 'bosbehoud' toch ook niet mag vergeten worden... De aanzet was gegeven voor het

volgend luik in de Algemene Vergadering: de uitreiking van de Bosereprijs.

De Bosereprijs

Reeds gedurende enkele jaren tracht de VBV met een symbolisch gebaar in de vorm van de 'Bosereprijs' erkenning te tonen aan mensen die zich op de één of andere manier inzetten voor het bos in Vlaanderen. Daar één van de basispeilers van de VBV bosbehoud is, ging dit jaar deze erkenning dan ook naar een groep van mensen die zich met hart en ziel hebben ingezet voor het behoud van het bos aan de stadsrand van Brugge: het Lappersfort! De eer was aan huidig Minister van Landbouw en Leefmilieu Vera Dua om de Bosereprijs aan het Lappersfront te overhandigen. De Lappersforters drukten nogmaals hun bezorgdheid uit omtrent de bedreiging van vele bossen in Vlaanderen, en hoopten dat ook wij van de VBV verder gingen meestrijden voor bosbehoud. Verder konden ze ons verzekeren dat leven in het bos helemaal niet zo moeilijk is als het lijkt

Tot slot kon er nog uitgebreid worden nagepraat en werd de avond afgesloten met menig glaasjes wijn en een heerlijk buffet ... het was een geslaagde avond!

Op zoek naar... een baseline!!

Beste bosliefhebbers,

"VBV, wat betekent dat nu weer?" hoor ik kennissen soms zeggen. En voor ik het weet, zitten ze al te gekschieren, natuurlijk. "Och, dat is het Verbond van Beroerde Vrachtwagenchauffeurs", lacht de ene. "Nee, het is de Vrijzinnige Bende Vlaanderen", zegt de andere. Of een derde: "VBV is de organisatie Vélo's Bij de Vleet!".

Hoedanook, we stellen vast dat de betekenis van "VBV" bij veel Vlamingen niet duidelijk is. Enkele jaren geleden veranderde onze organisatie van naam: de "Vlaamse Bosbouw Vereniging" werd de "Vereniging voor Bos in Vlaanderen". Dit dekte meer de lading en de afkorting VBV kon behouden blijven. We zijn niet van plan deze afkorting of benaming te wijzigen.

Wat we wel absoluut willen, is een baseline: een soort ondertitel, die VBV verduidelijkt, zodat het voor allen duidelijk is wie/wat we zijn.

Een klein voorbeeldje: VTM... kleurt je dag. II.II.II... jij vecht tegen onrecht. Jupiler... mannen weten waarom. Deze merken vullen dus hun afkorting aan met een verduidelijking. Ondertussen weet gans Vlaanderen wel

waar deze merken voor staan. En de baseline was daarbij zeer belangrijk.

Wel nu, zoiets willen we dus ook voor onze "VBV". Het moet gewoon duidelijk zijn, van de Westhoek tot in Heusden-Zolder, dat VBV "het heeft" voor bossen. Dat wij de enige milieu-organisatie zijn die "specifiek" rond bossen bezig zijn.

En nu komen wij bij u terecht. Wij vragen jullie dus specifiek een baseline te bedenken en het ons te signaleren. U krijgt dus de kans om uw idee de volgende jaren te bestendigen. U kan de man/vrouw worden van onze "baseline". Al jullie ideeën zijn welkom. Tegen half mei bekijken we dan de ingezonden ideeën en maken we een definitieve keus. Maak u onsterfelijk bij de VBV!!

Alle ideeën sturen naar:
VBV, Geraardsbergse Steenweg 267
9090 Gontrode
info@vbv.be of jasse.cnudde@vbv.be
met de vermelding: "baseline"
Succes ermee!!

Bertembos

PETER VAN GOSSUM EN KOEN VAN BOUCHOUT

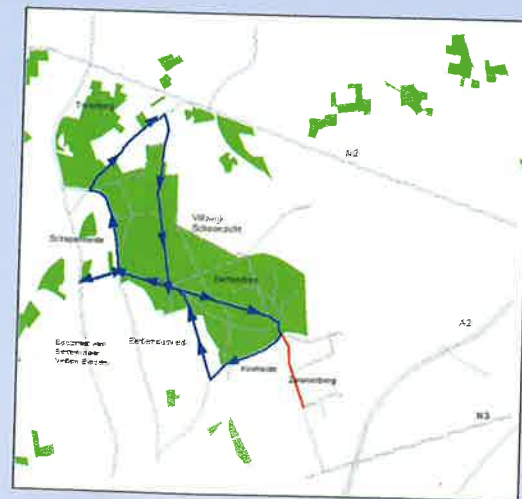

Bosanemoon, typische voorjaarsflora, foto Peter Van Gossom

Het Bertembos vormt samen met het nabijgelegen Eikenbos en het Hogenbos in Everberg een reeks oude bossen die de noordelijke rand van het Brabants leemplateau afbaken. Deze bossen zijn gelegen op dagzomen- de tertiaire zanden. Bijgevolg waren ze minder geschikt voor landbouw, werden bebost en hebben nu een grote historische waarde. Een minpunt echter, zowel visueel als ecologisch, is de scherpe grens tussen bos en akkerland omwille van het ontbreken van een zoomvegetatie. Het Bertembos bestaat grotendeels uit eiken- en beukenbestanden met een dikwijls interessant reliëf van dellen en geulen. De hoogste gedeelten van het plateau van Bertembos reiken tot 95 m en worden ontwaterd door een groot aantal vertakte droge depressies, erosiegeulen en holle wegen. De zuidelijke flank watert af naar de Voer, de

noordelijke naar de Molenbeek.

We beginnen onze wandeling op een parking gelegen aan de linkerkant van de Bosweg als je van Bertem naar Veltem-Beisem rijdt. We steken de baan over en nemen de eerste zandweg recht aan de overkant. Laat je niet afschrikken door de brievenbussen die daar hangen, het is een openbare weg. We vervolgen deze weg tot we aan de bosrand komen, daar gaan we naar links langsheen het smalle wegje tussen het bos en de omheining van de Schapenheide. De Schapenheide, thans een weide, was vroeger een heideachtige wastine ontstaan door bosbeweiding (een aloud gebruiksrecht). We blijven dit wegje volgen en komen op een splitsing van holle wegen, hier slaan we rechtsaf en zetten onze wandeling voort in een holle weg begrensd met oude eiken. De holle wegen vormden ooit de recht-

streekse verbinding tussen de eerste nederzettingen langsheen het water en de akkergronden hoger op het plateau gelegen. Waar deze verbindingen in de eerste fase slechts platgetreden sporen waren, zijn deze door veelvuldig gebruik (oa karren) verder uitgebreid. Daarbij dienden zij bij zware regenval als afwateringswegen zodat ze geleidelijk uitdiepten tot een holle weg. Deze holle wegen hebben een apart microklimaat waardoor er

Holle weg, foto Peter Van Gossum

een specifieke flora en fauna kan ontwikkelen. We blijven deze holle weg volgen. Af en toe krijgen we een zicht op het omgevende bos en akkerland. Stilaan wordt het achtergrondlawaai van de N2 hoorbaar, en komen we op een splitsing met een smallere mysterieuze holle weg. Vermits we van verrassingen houden nemen we deze afslag naar rechts. De holle weg gaat over in een zandweg die tussen het bos en het akkerland loopt. Aan de linkerkant van deze weg bemerken we ook de villawijk 'Schoonzicht', een eerder storend element in het landschap. We blijven deze weg volgen (links aanhouden) en komen zo terug in het bos terecht. Het bos is hier zeer heterogeen, zo bemerken we aan de linkerkant een gemengd bestand van beuken, Amerikaanse eiken, zomereiken en enkele tamme kastanjes met in de struiklaag vlier, hazelaar en boskers. Ondanks deze onderetage kun je toch ver zien en krijg je een gevoel van zekerheid, een rustgevende afwisseling na het mysterieuze gevoel van de holle weg. We blijven deze weg volgen tot we aan de rechterkant een gigantische watertoren bemerken.

Aan de linkerkant bevindt zich een bestand van zilverdennen. Een afwisseling voor het oog van de wandelaar, maar deze uitheemse soort hoort hier eigenlijk niet thuis. Op het kruispunt achter de watertoren nemen we de tweede afslag links (de weg rechts van het centrale gebouw). We blijven deze weg volgen en zien bestanden van beuken, Amerikaanse en zomereiken in het voorjaar opgekleurd door tapijten van bosanemoon. Naar het einde toe van deze weg bemerken we een lorkenbestand aan de linkerkant. We blijven deze weg volgen en houden rechts aan. We komen uit op een kruising van drie wegen. Diegene die nog energie teveel hebben, raden we aan om rechtdoor te gaan richting de Zwanenberg. Hier krijg je een goed zicht op de omgeving. Aan de linkerkant, wanneer je van het bos wegbijkt, bemerk je de stad Leuven met de opvallende aanwezigheid van de Gasthuisberg, de Sociale hoge school en de abdij van

de Jezuïeten. We draaien nu verder (volgens de wijzers van de klok) en zien achtereenvolgens de wijk Ter klingen en het BRTN zendstation. Nu kijken we recht naar het bos en genieten van het uitzicht van de golvende Koeheide en het achterliggende bos.

We keren terug naar het bos en slaan daar links af, de weg vormt de grens tussen Bertembos en de Koeheide. De weide langs het bos is een vrij extensief, weinig bemest grasland en heeft daardoor grote botanische waarde. Ze behoort tot het glanshaververbond met kenmerkende soorten zoals kropaar, grote vossestaart, madeliefje, bereklauw en knolsteenbreek. Het bos zelf bestaat uit een smalle strook balsempopulier, met daarachter een bestand van beuk en winterik met in de nevenetage berk. Wat verder gaat dit over in een jong eikenbestand met daarachter een bestand van beuken. Verder zien we een bestand van wat oudere Amerikaanse eiken. Opvallend in deze bestanden is de uitbundige aanwezigheid van voorjaarsvegetatie zoals speenkruid, bosanemoon en gevlekte aronskelk. Hier werd recentelijk gekapt waardoor deze bestanden zeer open zijn. De weide aan de rechterkant wordt naar het eind toe ont sierd door allerlei constructies die waarschijnlijk dienst doen als stal. Op het einde van deze weg komen we het hoogtepunt van deze wandeling tegen: een prachtige, diepe holle weg. Bij de splitsing volgen wij de rechterkant.

We nemen onze tijd en genieten van dit natuur-cultuurwonder met zijn specifieke flora en fauna. Wanneer we deze holle weg verlaten stuiten we op een villa aan de rechterkant, totaal misplaatst binnen dit natuurlijk kader. We volgen de weg verder en zien vlak voor het bos aan de linkerkant een ezelweide, heel leuk voor de kleintjes. We vervolgen onze weg en komen terug in het bos. We blijven deze weg volgen (links aanhouden) en passeren de watertoren en de Schapenheide aan de rechterkant. Tenslotte, na het oversteken van de baan, staan we weer op het beginpunt. Een

Zicht op Bertembos en voormalige Koeheide, foto Peter Van Gossum

schitterende ervaring rijker maar met gemengde gevoelens over onze ruimtelijke ordening.

Hoe te bereiken?

De auto: Vanuit Leuven de N3 (Tervuursessteenweg) volgen tot in het dorp van Bertem, dan volgt u de weg Veltem-Beisem (bosstraat) en komt u links de parking, vertrekpunt wandeling tegen.

Vanuit Brussel de E40 volgen tot afslag 22 Bertem, waarbij u uitkomt op de N3.

Luciebos wordt feestelijk geopend

Luciebos is het eerste CO₂-bos in Vlaanderen. De realisatie van CO₂-bossen is een samenwerking tussen de Limburgse intercommunale Regionale Milieuzorg en de Vereniging voor Bos in Vlaanderen. Het Luciebos is bijna 15ha groot. Met deze CO₂-bossen willen de partners zich inzetten voor meer bos en een betere leefomgeving. Wist je trouwens dat 1ha loofbos jaarlijks 9 ton CO₂ opslaat?

Het bos werd aangeplant in het voor- en najaar van 1999. Tijdens de eerste levensjaren is een bos nog zeer fragiel, zeker met een reeënpopulatie in de buurt, die zo'n gedekte tafel niet aan zich voorbij zal laten gaan. Het nieuwe jonge bos werd dan ook volledig omheind om de schade door reeënvraten te beperken. En dat is goed gelukt!

De boompjes in het Luciebos beginnen aardig te groeien en op bepaalde plaatsen heb je reeds het gevoel in een bos te wandelen. Omdat de jonge bomen de leeftijd hebben bereikt dat ze de reeënvraten kunnen weerstaan (hoofdzakelijk omdat de hoofdscheut zich ondertussen al boven reeknabbelhoogte bevindt), zal het bos worden opengesteld voor het publiek.

De hoge afrastering, die tot dan toe de reeën buiten moest houden, wordt verwijderd, er wordt een wandelpad aangelegd en de picknickplaats wordt heringericht. Het verdere beheer van het bos zal naar alle waarschijnlijkheid gebeuren in samenwerking met de scholen uit de buurt. Op die manier raken de kinderen meer betrokken bij de natuur en het bos in hun omgeving.

Regionale Milieuzorg en de VBV stellen op zondag 11 mei het Luciebos officieel open voor het publiek. En het wordt een feestelijke happening! Vanaf 14u30 vertrekken er geleide wandelingen doorheen het bos. Tijdens de

ze wandelingen krijgt u meer informatie over het bos en het CO₂-bossenproject. Gedurende de namiddag zullen er hapjes en drankjes beschikbaar zijn. U kan natuurlijk ook altijd later komen, de happening duurt tot 17u00.

Deze wandeling is trouwens goed te combineren met een bezoek aan één van de vele natuur- en bosgebieden in de buurt: Tenhaagdorenheide, De Hutten, Kelchterhoef, Hengelhoef, Gruitroderbos, De Oudsberg, het Nationaal Park Hoge Kempen, enz. In Limburg valt altijd nog wel wat te ontdekken.

We zien u daar !!!

Het bos bevindt zich in de gemeente Houthalen-Helchteren, meer bepaald in de deelgemeente Houthalen-Oost. Wanneer u van wat verder komt met de auto, neemt u best de E314 en slaat u af aan afrit 30. Vervolgens rijdt u richting Kelchterhoef. Over de brug slaat u na 300 meter rechts in, richting Hengelhoef. U blijft deze baan volgen (en draait dus niet Hengelhoef in). Vervolgens steekt u het grote kruispunt over en blijft u rechtdoor rijden, waardoor u het centrum van Houthalen-Oost binnen rijdt. Mogen we u, om parkeerproblemen te voorkomen, vragen uw auto in het centrum te parkeren. Vervolgens volgt u de pijlen richting CO₂-bos. Het is slechts 1 km stappen voordat u aan de feesttent komt.

VBV-voorjaarsexcursie 2003 Zondag 11 mei – Bos 't Ename

JOHNNY CORNELIS

Het Bos 't Ename in Oudenaarde is een uitgestrekt natuurgebied op de steile flank van de Scheldevallei. Het bestaat uit twee gescheiden beboste kernen omsloten door weilanden en akkers, doorsneden met hagen en knotbomen.

Het bos is voornamelijk een middelhoutbos met een goed ontwikkelde hakhoutlaag van zwarte els en gewone es, aangevuld met beuk, gladde iep en Canadapopulier. Verder vindt men er hazelaar, boskers, mispel, wilde appel, tweestijlige meidoorn, wilde kardinaalsmuts en wegedoorn.

Net zoals de overige hellingbossen uit de Vlaamse Ardennen, kent ook Bos 't Ename een uitbundige voorjaarsflora. In april en mei wandelt men er door tapijten speenkruid, bosanemoon, wilde hyacint en kleine maagdenpalm. Op de vochtigere plaatsen vindt men ook slanke sleutelbloem, dotterbloem, eenbes en muskuskruid. Nog twee opvallende soorten zijn het gevlekt longkruid en de prachtschubwortel.

Bos 't Ename is trouwens verbazend rijk aan planten: op 170 ha werden ruim 480 soorten gevonden. Daarnaast broeden in het gebied ruim 60 vogelsoorten en is het bos een veilige woonplek voor zoogdieren als bun-

zing, wezel, hermelijn, vos en eikelmuis. In de poelen huizen vier salamandersoorten, waaronder de kamsalamander. Er fladderen ook een dertigtal dagvlindersoorten rond. Deze uitzonderlijke natuurwaarden maken van Bos 't Ename een erg kwetsbaar gebied. Daarom zijn sommige delen van het bos alleen toegankelijk onder begeleiding van een gids.

Op 11 mei krijgen de leden van de VBV de kans om dit prachtige bos te bewonderen onder leiding van de gedreven conservator Guido Tack, ook bekend als auteur van "Bossen van Vlaanderen", waarvoor Bos 't Ename trouwens als studieobject fungeerde. Buiten de voorjaarsflora zal ook aandacht besteed worden aan de historie van het bos, het huidige beheer en de recente uitbreiding van het natuurgebied.

Afspraakplaats

Op zondag 11 mei om 13u30 aan het Provinciaal Archeologisch Museum Ename 974, nabij de kerk van Ename. Het centrum van Ename is gelegen langs de steenweg Oudenaarde-Aalst (N46). Laarzen worden ten zeerste aangeraden!

VBV-tweedaagse in het Meerdaalwoud. Een impressie.

foto: Juul Buys (afdeling Bos & Groen, Leuven)

Op 15 februari 2003 organiseerde VBV een planningsdag met vrijwilligers in het Meerdaalwoud. Deze dag had als doel vernieuwende ideeën te bedenken voor (nieuwe) acties en activiteiten. Want, u weet het, de werkgroepen van vrijwilligers zijn essentieel bij de VBV. Ze zijn de levensader van de vereniging. In Meerdaalwoud waren we zaterdag met een 40-tal vrijwilligers samen. En ondanks de bittere koude kwamen er rondt schitterende ideeën naar voor. Een korte impressie.

Wie wat wablieft: VBV??

Wie is VBV? Wat doen we? Welke acties ondernemen we? Kortom, wat heeft de de VBV de afgelopen jaren nu eigenlijk uitgespookt? Want wie weet nog dat VBV meewerkte aan het opstellen van het Bosdecreet? Wie herinnert zich nog dat de Week van het Bos werd opgestart door VBV? VBV heeft de afgelopen 30 jaar niet stil gezeten, maar daardoor zie je soms door het bos

de bomen niet meer. Of was dat nu weer andersom? Na de korte voorstelling kozen de vrijwilligers voor een specifieke werkgroep en splitsten we ons op. Wie wat deed leest u hieronder.

De werkgroep Recreatie: terug van weggeweest!!

De werkgroep Recreatie wordt nieuw leven ingeblazen. Deze werkgroep barst van nieuwe ideeën: het uitwerken van een visietekst rond recreatie, het jaarthema "toegankelijkheid" met specifieke aandacht voor rolstoelgebruikers, de Zomerboskrant en het organiseren van één VBV-wandeling per seizoen. Meer info: kristel.steenhout@vbv.be of griet.buysse@vbv.be

De werkgroep Actie en Beleid: vooral meer actie!!

De werkgroep Actie en Beleid verwelkomde enkele nieuwe mensen. Er werd een vergelijking gemaakt tussen de Vlaamse en de Nederlandse situatie voor de thema's bosbehoud en bosuitbreiding. Conclusie: we moeten meer in de kijker komen; meer acties dus. Zowel acties naar politici als naar het brede publiek toe wil deze groep opvizzelen. Meer info: rik.devreese@vbv.be of jasse.cnudde@vbv.be

Werkgroep Tropisch Bos: van constant hoog niveau!!

Deze werkgroep blijft tal van vrijwilligers lokken. De relatie met wouden in het zuiden blijft tot de verbeelding spreken, en terecht.

Tal van ideeën kwamen uit deze vergadering: een reis naar het Las Heliconias-project in Costa Rica, het zoeken van een nieuw project in het Zuiden, de strijd tegen illegale houtkap en het voort werken op FSC, agroforestry, ... Ideeën te over!! Meer info: nancy.vancamp@rug.ac.be of veerle.devaere@vbv.be

Werkgroep Pro Silva: de vlugste van de klas

De werkgroep Pro Silva had de jaarplanning al klaar. Deze werkgroep, denktank en discussiegroep zeg maar, is vooral bekend om zijn excursies voor gespecialiseerden, met een terreinverkenning én discussie over een bepaald thema. Het neusje van de zalm voor de gespecialiseerde bosbouwer! Meer info: guy.geudens@rug.ac.be of noah.janssen@vbv.be

Gloednieuwe werkgroep: de werkgroep productontwikkeling!!

De VBV is, ik citeer, "met heel wat relevante zaken bezig, maar we verkopen ons niet goed". Vandaar een nieuwe werkgroep die materiaal voor acties en activiteiten kan maken. Ideeën zoals het ontwerpen van bossenkostuums, een geactualiseerde infostand, spandoeken, zagen het licht. We kijken alvast uit naar de te verwachten productjes! Meer info: bert.desomviele@vbv.be of lut.slembrouck@vbv.be of jasse.cnudde@vbv.be

Werkgroep redactie: de sleutel tot lidmaatschap

VBV-leden krijgen de Boskrant en/of de Bosrevue: twee tijdschriften waar we als VBV veel aandacht willen aan blijven besteden. De Groene Band is verdwenen, de Bosrevue is gekomen; een meer gespecialiseerd tijdschrift met een heel mooie lay-out. En ook de

Boskrant, bedoeld voor alle leden, is in volle evolutie. Deze werkgroep bekeek de twee tijdschriften kritisch naar doelstelling en doelgroepen. Suggesties moeten het mogelijk maken deze "visitekaartjes" op termijn nog meer af te stemmen op het beoogde doelpubliek. Tot slot werd onze website bekeken. Ook daar mogen jullie binnenkort wel wat verandering verwachten!! Meer info: katrijn.gijsel@vbv.be of geert.vankerckhove@vbv.be

De digitale VBV-nieuwsbrief

Na een heerlijke wandeling in Meerdaalwoud stond een kort afsluitend luikje gepland. Alle werkgroepen gooiden ideeën en suggesties in de groep rond welke thema's zij het komende jaar willen werken. Er werden ook enkele pertinente suggesties rond naambekendheid meegegeven. Hoe moet de VBV zich profileren. Welke doelgroepen moeten worden aangesproken? Maar hoe zou die verdere communicatie verlopen? Er werd besloten een nieuw product te maken die de communicatie tussen secretariaat en werkgroepen en tussen werkgroepen onderling moet mogelijk maken: de maandelijkse VBV-nieuwsbrief. Je vindt er informatie over en voor de werkgroepen, maar ook met een overzicht van de VBV-activiteiten. Handig, nuttig, overzichtelijk en up-to-date! Ondertussen is de eerste VBV-nieuwsbrief al de deur uit. De nieuwsbrief is hét communicatiemiddel voor al wie in de concrete VBV-werking geïnteresseerd is. Voorlopig hebben we reeds een adressenbestand van om en bij de 500 mensen.

Wenst ook u gratis deze nieuwsbrief??

Geef een mailtje naar info@vbv.be of naar jasse.cnudde@vbv.be met de vermelding "nieuwsbrief". En dan bent u helemaal op de hoogte van wat er reilt en zeilt bij de werkgroepen en het secretariaat!! Doen, zou ik zeggen.!!

De Bosgroepen in Vlaanderen

Vorig jaar kon u in de Boskrant een aantal artikels lezen over de Bosgroepen in Vlaanderen. Eind 2002 en begin dit jaar startten drie nieuwe Bosgroepen hun werking. We stellen ze hier onder kort aan jullie voor. In totaal zijn er nu negen Bosgroepen in Vlaanderen actief. Het uiteindelijke doel is negentien Bosgroepen voor gans Vlaanderen. Met dank aan Bosgroepcoördinatoren Jan Goris, Hans Scheirlinck en Karolien Van Diest.

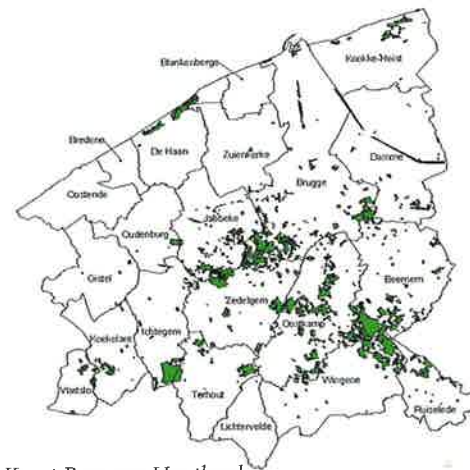
De bosgroep Houtland

De eerste bosgroep binnen de provincie West-Vlaanderen werd eind vorig jaar geboren. Onder de hoede van het gelijknamige Regionaal Landschap en met de steun van het provinciebestuur en het Vlaamse Gewest, staat de bosgroep Houtland klaar om de Westvlaamse boscijenaars te helpen met het duurzaam beheer van hun bos.

Met een bosindex van 2,3% bengelt West-Vlaanderen duidelijk op de laatste plaats wat betreft de beboste oppervlakte per provincie (ter vergelijking: in Vlaanderen bedraagt de gemiddelde bosindex 10,8%). Ondanks het beperkt aantal bossen is het opvallend dat de natuurwaarden in deze kleine Westvlaamse bossen dikwijls zeer hoog zijn. Typisch zijn de oude parkbossen, de heiden en heischrale graslanden en de talrijke dreven. De combinatie van weinig bos en waardevol bos benadrukt zeker de noodzaak van een deskundig en duurzaam beheer dat nu ook via de bosgroep zal kunnen gestuurd worden.

De Bosgroep Houtland is actief in de ruim 4000 ha bos van de volgende 21 gemeenten: Beernem, Blankenberge, Bredene, Brugge, Damme, De Haan, Gistel, Ichtegem, Jabbeke, Knokke-Heist, Koekelare, Lichtervelde, Oostende, Oostkamp, Oudenburg, Ruiselede, Torhout, Vladslo (Diksmuide), Wingene, Zedelgem en Zuilenkerke.

Bosgroep Houtland
Tav. Bosgroepcoördinator Jan Goris
Streekhuis Kasteel Tillegem
Tillegemstraat 81
B-8200 Sint-Michiels
tel.: 050/40.70.23
telefax: 050/40.31.41
e-mail: jan.goris@west-vlaanderen.be

Kaart Bosgroep Houtland

De Bosgroep Zuid-Limburg

Op 1 maart 2003 is de derde Bosgroep in Limburg van start gegaan. Net zoals de Bosgroepen Noordoost- en West-Limburg is de Bosgroep Zuid-Limburg opgericht om boscijenaars te helpen tot een duurza(a)m(er) bosbeheer te komen en dit in praktijk te verwezenlijken.

De Bosgroep Zuid-Limburg is actief in de volgende 18 gemeenten: Alken, Bilzen, Borgloon, Diepenbeek, Gingelom, Halen, Hasselt, Heers, Herk-de-Stad, Herstappe, Hoeselt, Kortesseem, Nieuwerkerken, Riemst, St-Truiden, Tongeren, Voeren, Wellen. Hier kan men 4 zeer verschillende regio's met elk hun eigen karakteristiek landschap in onderschei-

den, nl. vochtig Haspengouw met talrijke (hoogstam)boomgaarden, het typisch open akkergebied van Droog Haspengouw, een stuk van de Demervallei in Halen en Herk-de-Stad en het aantrekkelijke buitenbeentje Voeren met hellingbossen en oude landschapselementen.

Bosgroep Zuid-Limburg
Tav. bosgroepcoördinator Karolien Van Diest
Universiteitslaan 1
3500 Hasselt
tel. (+32) 011 23 83 25
fax (+32) 011 23 83 10
bosgroupsuid@limburg.be

Kaart Bosgroep Zuid-Limburgse

Bosgroep Vlaamse Ardennen

De Bosgroep Vlaamse Ardennen is sinds begin 2003 actief in de ruim 4300 ha bos van de 17 Oost-Vlaamse gemeenten: Brakel, Denderleeuw, Geraardsbergen, Haaltert, Herzele, Horebeke, Kluisbergen, Kruishoutem, Lierde, Maarkedal, Ninove, Oudenaarde, Ronse, Wortegem-Petegem, Zingem, Zottegem en Zwalm.

Het werkingsgebied omvat onder andere de machtige beukenbossen op de getuigeheuvels van de Vlaamse Ardennen, de valleibossen langs de Schelde en de Dender, de bossen in de Zwalmvallei alsook de vele bronbossen en beekbegeleidende bossen in de leemstreek.

Boscijenaars of bosbeheerders met vragen over bosbeheer, wetgeving of subsidieregelingen inzake bos kunnen steeds beroep doen op het gratis en onafhankelijk advies van de Bosgroep.

Dit pilootproject is mogelijk dankzij de steun van de afdeling Bos & Groen (Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap), de provincie Oost-Vlaanderen en het Regionaal Landschap Vlaamse Ardennen. De Bosgroep is gehuisvest in de kantoren van het Regionaal Landschap te Ronse.

Bosgroep Vlaamse Ardennen
Tav. Bosgroepcoördinator Hans Scheirlinck
p/a Regionaal Landschap Vlaamse Ardennen
De Biesestraat 5, 9600 Ronse
tel.: 055/20.72.65 - GSM: 0495/90.26.96
fax.: 055/20.61.87
e-mail: Hans.scheirlinck@rlva.be

Verzekerd uw bos openstellen!

JOERI VAN BELLE

Vlaanderen is niet dik bezaaid met bos. De grote boscomplexen van enkele honderden hectare kan je op één hand tellen. Het overgrote deel van het Vlaamse bos is klein en uiterst versnipperd. Bovendien is 75% van het Vlaamse bosareaal in private eigendom. Ondanks het feit dat het Bosdecreet bepaalt dat de boswegen van zowel openbare als privé-bossen altijd toegankelijk moeten zijn, tenzij anders is aangeduid, zijn heel wat private bossen afgesloten voor het publiek. Dikwijls sluiten eigenaars hun bossen af omwille van private redenen. Ze willen rust en kalmte en geen pottenkijkers. Maar heel wat eigenaars vragen zich ook af wat hun verantwoordelijkheid is ten aanzien van recreanten op hun boscijendom? Wie is aansprakelijk als er zich een ongeval voordoet?

Afdeling Bos & Groen is zich reeds enkele jaren bewust van de problematiek rond de aansprakelijkheid van boscijenaars en de toegankelijkheid van private bossen. Samen met de eigenaars wordt er dan ook naar oplossingen gezocht. Recent heeft de afdeling Bos & Groen een verzekering afgesloten met OMOB die de burgerlijke aansprakelijkheid dekt van alle Vlaamse bosbeheerders, in geval van schade aan derden als gevolg van het openstellen van hun boscijendommen. Zowel privé als openbare bosbeheerders zijn verzekerd.

Het Bosdecreet bepaalt dat de boswegen van openbare bossen en *van privé-bossen altijd* toegankelijk zijn voor wandelaars en rolstoelgebruikers, tenzij het anders is aangeduid. Voor fietsers en ruiters kunnen aparte parcours met aangepaste signalisatie worden voorzien. Boscijenaars en -beheerders stellen zich wel eens de vraag hoe ze recreanten in de hand kunnen houden. Voor een toegankelijk bos is

het aangewezen een toegankelijkheidsreglement op te stellen (als onderdeel bij het bosbeheerplan). Het reglement vermeldt welke boswegen openbaar zijn en voor wie ze toegankelijk zijn, de openingstijden van het bos en info over de bosvrije oppervlakten (o.a. speelzones), dit tezamen met een kaart van het bos waarop de verschillende boswegen en zones zijn aangeduid. Dit toegankelijkheidsreglement moet bekend gemaakt worden aan de ingang van het bos.

1. In welke gevallen komt deze verzekering tussen?

De verzekering dekt de schade aan het publiek dat gebruik maakt van de boswegen, officiële speelzones en bij occasioneel bosgebruik (gebruik van uw bossen buiten de bospaden mits uw toestemming). Indien het publiek zich langsheen het bos bevindt (vb. op wegen langs het bos) is de burgerlijke aansprakelijkheid eveneens gedekt.

Indien één van uw aangestelden (vb. bosarbeiders) schade veroorzaakt aan derden, dan is uw aansprakelijkheid ook verzekerd. Om aanspraak te maken op deze verzekering moet het slachtoffer te gast zijn in het bos en ook de geldende toegankelijkheidswetgeving hebben nageleefd. Indien er schade is aan derden die niet te gast zijn in het bos (vb. schade aan de omheining van een landbouwer) komt de verzekering niet tussen. Gebeurt een ongeval door het niet naleven van het geldende toegankelijkheidsreglement komt de verzekering niet tussen en moet de schade gedragen worden door het slachtoffer. Deze kan immers de beheerder niet aansprakelijk stellen wanneer een ongeval plaatsvond op een plaats die niet toegankelijk is.

Ter verduidelijking:

De verzekering komt dus enkel tussen wanneer de bosbeheerder aansprakelijk gesteld wordt bij een ongeval met schade aan derden in zijn bos. Dit wordt verduidelijkt met volgend voorbeeld.

Een tak breekt af van een gezonde boom. Aan deze boom is uitwendig niks te zien, maar is binnenin rot. Hiervoor kan de bosbeheerder verantwoordelijk worden gesteld. Indien de beheerder ook effectief aansprakelijk wordt gesteld, komt de verzekering tussen. Zoals gezegd komt de verzekering niet tussen wanneer de wandelaar zonder toestemming de toegankelijke paden verliet en zo een ongeval overkomt. Als er discussie ontstaat omwille van een fout (onzorgvuldig handelen) of een gebrek (een zaak met een afwijkend kenmerk, die bij normaal gebruik schade kan veroorzaken) kan een rechtbank oordelen wie de schade moet betalen.

Dus hier geldt niet automatisch: er is schade, dus is er automatisch ook aansprakelijkheid van de bosbeheerder!

Er zijn drie gevallen waarin de schade niet wordt gedekt:

- schade bij een jachtongeval
- schade door gebruik van motorrijtuigen
- schade bij organisatie van wedstrijden.

2. Welke procedure moet ik volgen bij een ongeval?

Bij een ongeval moet de eigenaar zo snel mogelijk en zeker binnen de acht dagen een aangifte doen bij:

OMOB

Prins-Bisschopssingel 73

3500 Hasselt

tel. 011/28.21.11

info@omob.be

polisnummer van de verzekering: 45.037.799 en aansluitingsnummer 174749

De aangifte moet gedateerd en ondertekend zijn en volgende informatie bevatten: plaats, datum, uur, oorzaken en aard van het ongeval, de omstandigheden waarin het ongeval zich voorgedaan heeft en de gegevens van de getuigen. Het is ook nuttig om beheersdocumenten in te sluiten i.v.m. het gevoerd bosbeheer. OMOB neemt vervolgens contact met de betrokkenen om de zaak af te handelen.

Indien OMOB in geval van zware fout van de verzekerde bosbeheerder beslist geen schadevergoeding uit te betalen, raden wij de verzekerde aan contact op nemen met het Vlaams Gewest, in dat geval treedt het Vlaamse Gewest op als bemiddelaar.

Vergoed nooit op eigen houtje een slachtoffer of zeg geen vergoeding toe. Geef als boscijenaar ook geen standpunt weer t.o.v. de slachtoffer. Wacht het oordeel van OMOB af en verwijs ook het slachtoffer door naar OMOB.

Meer info kan bekomen worden bij:

Ministerie Vlaamse Gemeenschap

Afdeling Bos & Groen

Graaf de Ferrarisgebouw

Koning Albert-II-laan 20 bus

1000 Brussel

tel. 02-553 81 02

fax 02-553 81 05

katrin.Goyvaerts@lin.vlaanderen.be

of bij

Educatief Bosbouwcentrum Groenendaal (EBG)

Duboislaan 2

1560 Hoeilaart

tel. 02/657.93.64

fax. 02/657.57.54

joeri.vanbelle@lin.vlaanderen.be

25e Week van het Bos

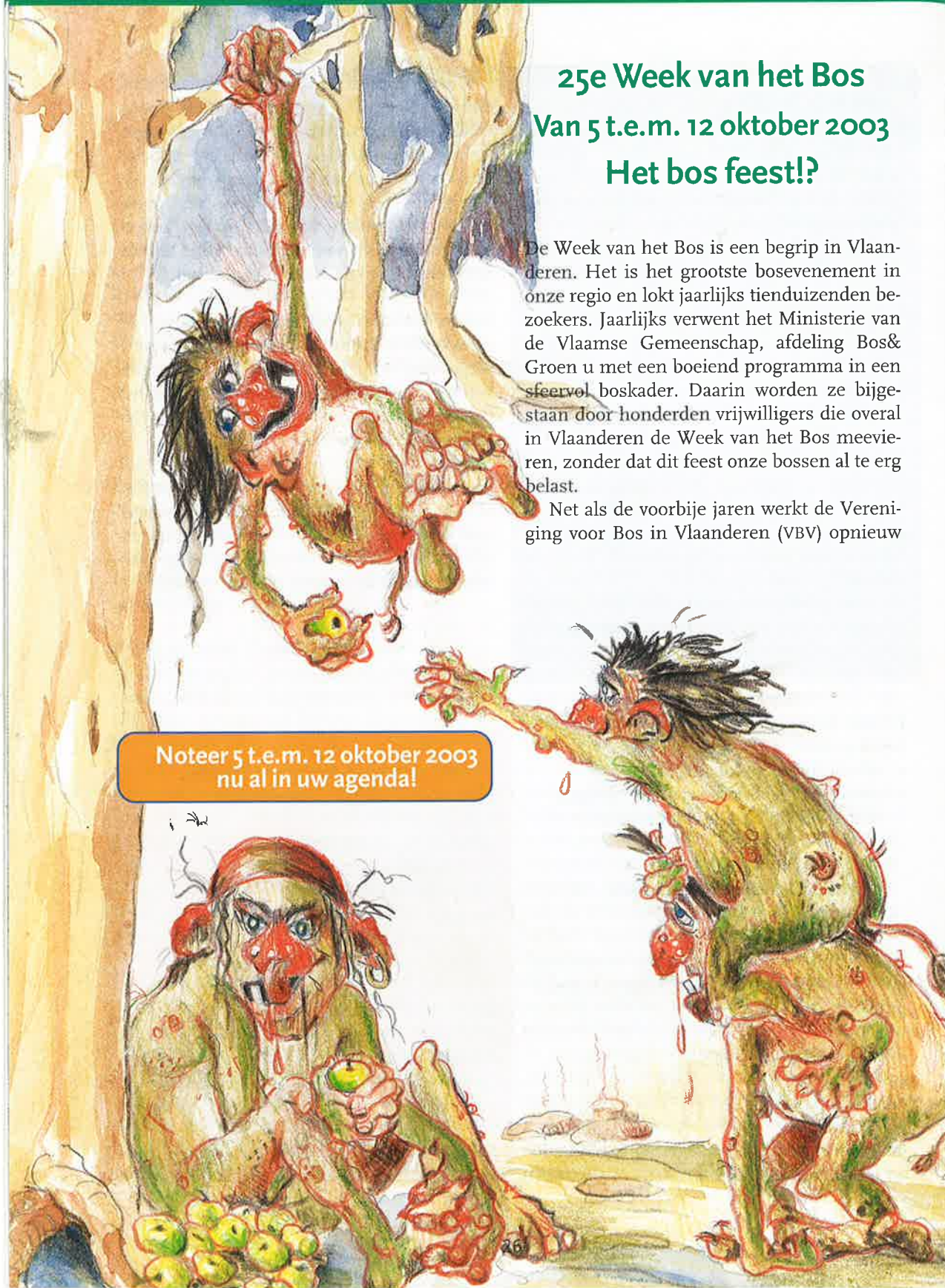
Van 5 t.e.m. 12 oktober 2003

Het bos feest!?

De Week van het Bos is een begrip in Vlaanderen. Het is het grootste bosenvenement in onze regio en lokt jaarlijks tienduizenden bezoekers. Jaarlijks verwent het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap, afdeling Bos & Groen u met een boeiend programma in een sfeervol boskader. Daarin worden ze bijgestaan door honderden vrijwilligers die overal in Vlaanderen de Week van het Bos meevieren, zonder dat dit feest onze bossen al te erg belast.

Net als de voorbije jaren werkt de Vereniging voor Bos in Vlaanderen (VBV) opnieuw

Noteer 5 t.e.m. 12 oktober 2003
nu al in uw agenda!

samen met de afdeling Bos & Groen een attractief programma uit. VBV staat in voor de communicatie en het overleg met verschillende partners en werkt mee tijdens het creatieve denkproces.

Boswedstrijden

Voor de kinderen uit de **lagere school en de eerste jaren van het secundaire onderwijs** heeft Boris de bostrol een wedstrijd uitgeschreven. De kinderen kunnen samen met de hele klas gratis deelnemen.

De jongeren van de **laatste jaren van het secundaire onderwijs** worden uitgenodigd om individuele werken in te dienen. In deze categorie wordt een afzonderlijke prijs voorzien voor een klassikaal ingediend werk.

De beste van de ingezonden werken zullen worden tentoongesteld in verschillende bossen tijdens de Week van het Bos. Alle kunstvormen zijn toegelaten. Van boetsen en knutselen voor de allerkleinsten tot en met een rap, mode-ontwerpen en poëzie voor de ouderen.

De wedstrijdreglementen kan je opvragen bij de VBV: weekvanhetbos@vbv.be.

De Week van het Bos viert dit jaar de 25ste verjaardag. Dat wordt uiteraard feestvieren in het bos! Deze Week van het Bos wil in eerste instantie het bos en haar bewoners aan het woord laten. Wat denken zij over de Week van het Bos? Hebben zij reden om te feesten? Elke dag wordt in Vlaanderen immers nog steeds ontbost. Ook de bosuitbreiding komt, alle inspanningen ten spijt, maar zeer traag op gang. De afdeling Bos & Groen spaart echter kosten nog moeite om de bossen goed te beheren en ze een duurzaam en kwalitatief hoogstaand leven te geven. Kunnen we nog meer doen? Wat denkt u?

Hoe kunnen we communiceren met de bossen en luisteren naar haar bewoners? Hoe kunnen wij, mensen, ons inleven in wat zij

meemaken? Hoe ervaren zij de aanwezigheid van de mens? Om dit te achterhalen hebben de afdeling Bos & Groen en de VBV voor deze Week van het Bos een bostrol uitgenodigd.

Boris de bostrol komt uit het Hoge Noorden. Na een lange zwerftocht door Europese bossen en wouden komt hij in Vlaanderen aan. Boris is moe en uitgeput van zijn omzwervingen en is toe aan een warm onthaal en gezelschap. Hij zoekt een aangenaam bos om er zich voorgoed te installeren en er zijn nieuwe leven aan te vatten. Trollen worden immers stokoud!

Boris de bostrol zal ons helpen om er een spetterend bosfeest van te maken, voor ons mensen, het bos en haar bewoners. Tijdens de Week van het Bos zullen er tentoonstellingen zijn, catwalks in het bos, kunst en poëzie, animatie, workshops, wandelingen en zoektochten, ... Teveel om op te noemen.

De afdeling Bos & Groen en VBV zullen u hartelijk verwelkomen van 5 t.e.m. 12 oktober.

Zoals elk jaar zal een uitgebreide en gedetailleerde programmabrochure uw gids zijn doorheen de verschillende activiteiten. U mag op beide oren slapen: de 25e Week van het Bos serveert u een feest om duimen en vingers af te likken.

Verenigingen, organisaties en overheden die een activiteit organiseren tijdens de Week van het Bos kunnen dat melden aan de VBV ten laatste op 1 juni 2003. Uw activiteit wordt gratis opgenomen in de programmabrochure van de Week van het Bos en de website (www.vbv.be/weekvanhetbos).

Stuur uw activiteiten door met vermelding van afspraakplaats, uur, datum en contactpersoon. Omschrijf in maximaal 1000 karakters de inhoud van uw programma.

Fax VBV: 09/264 90 92
email: weekvanhetbos@vbv.be

SAFIER: een nieuwe actieve organisatie in de noord-zuidwerking

ELS COOLEN

Het graven van de testvijver gebeurt onder toezicht van onze lokale medewerker.

SAFIER is een kleine maar dynamische organisatie, opgericht door bio-ingenieurs en volledig steunend op vrijwilligers. Het werkingsgebied situeert zich hoofdzakelijk in de noord-zuidwerking. Alle projecten die SAFIER ondersteunt, vertrekken van de integratie van de lokale bevolking in de sociale en culturele context. De ondersteuning is bovendien in elke fase participatief opgevat en draagt bij tot een versterking van de lokale civiele maatschappij.

De noordwerking richt zich op sensibilisering en educatie omtrent illegale houtkap, milieu-problematiek en ontwikkelingssamenwerking. Via de zuidwerking is de organisatie ook op het terrein actief en niet louter theoretisch

(bv. in Centraal Kalimantan met kleinschalige ontwikkelingsprojecten de illegale houtkap bestrijden).

Op dit moment ondersteunt SAFIER projecten in Tanjung Harapan (Kalimantan, Indonesië). De gevolgen van de welig tierende illegale houtkap in Tanjung Puting National Park zijn rampzalig voor het dorp. Ramin en meranti worden, met medeweten van de 'Forest police' en masse uit het park gehaald. De reeds met uitsterven bedreigde orang-oetangs verliezen hun habitat. Bovendien schrikken de illegale houthakkers er niet voor terug om de orang-oetangs te doden. De regio wordt door de grootschalige ontbossingen de voorbije jaren meer en meer getroffen door over-

stromingen.

De strijd tegen de illegale houtkap is uiterst moeilijk. Vooral de politieke verhouding (de grootste houtbaron heeft een plaats in het parlement) maakt de bestrijding van illegale houtkap bijna onmogelijk. De lokale bevolkingsgroepen worden gedomineerd door inwijkelingen en kunnen weinig ondernemen omdat zij financieel verplicht zijn te werken in de 'houtkapindustrie'. Naast de illegale houtkap hebben de inwoners bovendien te kampen met toenemende milieuvervuiling. De goudmijnen lozen enorme hoeveelheden kwik in het water (dat geeft huid- en geheugenproblemen en is toxisch in vissen) en ook de palmpalantages dumpen hun afval gewoon in de rivier (daling van het zuurstofgehalte in het rivierwater en massale vissterfte als gevolg).

SAFIER wil op een duurzame manier oplossingen zoeken voor het probleem van de illegale houtkap en bosdegradatie door samen te

Een traditioneel waterzuiveringssysteem

werken met de lokale bevolking. Tanjung Harapan is een van de dorpen die grenst aan Tanjung Puting. Daar werden kleinschalige projecten opgestart en uitgewerkt. Deze projecten hebben allen eenzelfde basisgedachte. Door de lokale bevolking een alternatief inkomen te geven en meer te betrekken bij het beheer van het park, hun aansporen om het gebied beter te beschermen, ook tegen indringers van buitenaf. Na testen bleek dat alle water zwaar vervuild was met kwik. Daarom heeft SAFIER in eerste instantie kleine, traditionele waterzuiveringssystemen gefinancierd om kwik uit het drinkwater te zuiveren. We zijn nu in een viskweekproject aan het testen of de mensen vis zouden kunnen kweken die vrij is van kwik. Op vraag van de bevolking zelf ondersteunen we zowel financieel als technisch de opstart van een coöperatie om de lokaal geproduceerde souvenirverkoop te stimuleren. In samenwerking met het parkbeheer en Bapedalda werken we mogelijkheden uit om de bevolking meer te betrekken bij de bescherming van het park. We zoeken fondsen om herbebossing te financieren waarbij de lokale bevolking zou ingezet worden.

Hier in België zijn we lid van het Forum Illegale Houtkap en werken we samen met de werkgroep tropisch bos van de Vereniging voor Bos in Vlaanderen. We geven lezingen bij verenigingen en in lagere en middelbare scholen, waar we op een speelse manier de problematiek van illegale houtkap en milieu-problemen in ontwikkelingslanden bespreken. Ook staan we in voor sensibiliseringsacties bij studenten.

Meer informatie:

vzw SAFIER
Leuterweg 51
3630 Maasmechelen
tel. 0496 49 86 83
fax 089 75 85 33
<http://safier.studentenweb.org>

Hoe gezond was ons bos in 2002?

G. SIOEN EN P. ROSKAMS

Populieren met sterk bladverlies door roestaantasting (Waanrode, foto G. Sioen)

Een belangrijk onderdeel van het onderzoek inzake bosbescherming aan het Instituut voor Bosbouw en Wildbeheer (IBW) is de **bosvitaliteitsinventaris**. Deze inventaris kun je bijna vergelijken met een jaarlijks 'medisch onderzoek' van de bomen in Vlaanderen. Het IBW beschikt hiervoor over een meetnet van 72 proefvlakken en 1728 steekproefbomen. Samen met afdeling Bos & Groen en afdeling Natuur zoekt het IBW deze bomen tijdens de zomermaanden één voor één op. De belangrijkste criteria bij de kroonbeoordeling zijn het blad- of naaldverlies en de blad- of naaldverkleuring. De beoordeling gebeurt visueel en de conditie van de bomen wordt procentueel uitgedrukt. Wat waren de voornaamste bevindingen voor 2002?

De **bladbezetting** van de bomen is, globaal gezien, stabiel gebleven in vergelijking met 2001. In het totaal vertonen 21,7% van de bomen een bladverlies van meer dan 25%, waardoor zij als beschadigd aanzien worden. Er zijn procentueel gezien meer beschadigde naaldbomen dan loofbomen. Het gemiddeld bladverlies voor alle bomen bedraagt 21,3%. 7,3% van de bomen had in 2002 een abnormale **bladverkleuring**. Dat betekent dat bij deze bomen meer dan 10% van de kroon verkleuringsverschijnselen vertoont. Hiermee is de bladverkleuring toegenomen in vergelijking met 2001. Abnormale verkleuring komt iets meer bij loofbomen voor.

Algemeen stelde het IBW een verbeterde **kroonconditie** vast bij de loofbomen. Dat betekent echter niet dat alle loofboomsoorten het beter doen. Het aandeel beschadigde bomen neemt af voor populier, zomereik en Amerikaanse eik maar stijgt bij beuk. Bij de dennen neemt het naaldverlies zowel bij grove den als bij Corsicaanse den toe. De kroontoestand kan door verschillende factoren beïnvloed worden. Zo kan de geringere bladbezetting bij beuk in grote mate toegeschreven worden aan de verhoogde zaadproductie. Ook uit voorgaande inventarissen blijkt dat tijdens 'zaadjaren' een minder goede kroonconditie wordt vastgesteld. Het valt bovendien op dat de verhoogde zaadproductie zo kort na het vorige zaadjaar 2000 komt. Normaal liggen meerdere jaren tussen twee opeenvolgende 'zaadjaren'.

De verbeterde gezondheidstoestand van de zomereiken kan deels verklaard worden door de geringere graad van insectenaantasting in vergelijking met 2001. Bij de populieren speelt het tijdstip van de kroonbeoordelingen een rol. In juli was er door roestaantastingen

In 2000 en in 2002 werd verhoogde zaadproductie bij beuk waargenomen (Schilde, foto G. Sioen)

al duidelijk bladverkleuring waarneembaar. Het feit dat deze schimmelinfectie vooral op het einde van de zomer voor bladverlies zorgt, nadat de kroonbeoordelingen zijn uitgevoerd, verklaart grotendeels waarom het percentage beschadigde bomen niet toegenomen is. Populier blijft echter de loofboomsoort met het hoogste aandeel beschadigde bomen.

Het afgelopen jaar waren er gedurende het groeiseizoen geen uitzonderlijke weersomstandigheden. Eind 2001 was er wel schade door sneeuw en wind aan boomkronen in verschillende dennenbossen. Rechtstreekse schade door luchtverontreiniging werd niet in de proefvlakken waargenomen, maar wel in andere bossen. Het betrof o.a. schade door fluorimmissies in de onmiddellijke omgeving van de vervuiliingsbron. Ook bodemverzuring en -vermesting vormen een voortdurende bedreiging voor onze bossen en natuurterreinen. De uitstoot en depositie van verzurende stoffen neemt in Vlaanderen weliswaar af,

maar het niveau van de verontreiniging blijft te hoog voor deze kwetsbare gebieden.

Globaal kunnen we stellen dat de gezondheidstoestand van het bos in 2002 stabiel was. Wie meer informatie over het bosvitaliteitsonderzoek wenst kan terecht op het internet: www.ibw.vlaanderen.be, onder bossen\bosbescherming\

Gezonde zomereik in het Grotenhouthos (Lille, foto G. Sioen)

Dag van de aarde – 27 april 2003

VBV-activiteiten

Het centrale thema van de Dag van de Aarde dit jaar is "Trage Wegen". De VBV organiseert op verschillende plaatsen mee activiteiten. Hieronder een kort overzicht.

Brugge: Chartreuzehappening - S.O.S Lappersfort

Op 26 en 27 april organiseert het Groene Gordel Front Brugge een milieubeurs rond duurzame ontwikkeling met infostands, een fiets-actie, kinderanimatie,... in het Chartreuzegebied. Nu nog een groene gordel ten zuiden van Brugge maar in de dromen van sommige politici reeds een hoofdkwartierzone van de industrie. Ook de VBV is van de partij. VBV zetelt in het politiek debat op zondag 27 april: "Er zijn nog honderden Lappersforten na u", gemodereerd door Nic Bathazar. Redenen genoeg dus om eens langs te komen!!

Praktisch

Met de auto: De expressweg (E40, afrit Brugge, richting Zeebrugge). Aan de verkeerslichten voor het Novotel (de eerste lichten met camera) rechts afslaan. De weg (naar rechts) richting Loppem. De Heidelbergstraat volgen tot voor de spoorwegovergang : de doodlopende Stuivenbergstraat inslaan tot je de tenten van het GGF ziet staan.

Met openbaar vervoer: station Brugge, bus 61 (Brugge-Loppem-Zedelgem), afstappen aan kasteel van Loppem.

Roeselare:

5u30: 'vroegmorgenwandeling'. Afspraak aan de kruising Kleine Weg en de Rijksweg.

14u00: lentewandeling olv natuurgidsen in het Sterrebos. Afspraak aan de parking.

13u00-18u00: fiets- en wandelzoektochten, geleide wandel- of fietszoektochten, demonstraties, kinderanimatie, diverse stands... Ook van de VBV!! Naast de sporthal in Beveren (Roeselare).

Merelbeke: "Trage wegen langs regionaal bos in de Driesbeekvallei"

De Driesbeekvallei vormt de verbinding tussen de Makegemse bossen in Munte (Merelbeke) en het Aelmoeseneiebos in Gontrode (Melle). Je maakt kennis met het historisch trage wegennetwerk dat het gebied doorkruist en met de verschillende types bos en landschappen die de Driesbeekvallei vorm geven. De VBV informeert je die dag ook over het toekomstig regionaal bos van Munte over Bottelare, Moortsele en Lemberge tot Gontrode.

Wandelactiviteiten

Om ook gezinnen met kleine kinderen en minder mobiele de kans te geven deel te nemen, zijn in totaal vier verschillende trajecten uitgestippeld: een korte tocht in het hart van de site (+/- 3 km), twee lussen van respectievelijk 4 en 5 km en de grote tocht van 10 km. Op de vertrekplaats ontvang je de 'Driesbeekvalleibrochure' waarmee je op stap kan en er zijn infoposten met meer uitleg over de landschappelijke en cultuur-historische elementen van het gebied. Aan de wandeling is een wedstrijdje verbonden. Wie de grootste kennis heeft over de Driesbeekvallei, kan een leuke prijs winnen.

Vertrek- en aankomstplaats

Ontmoetingscentrum Bottelare, Lindestraat 14 – Bottelare (kerk)
Vanaf 14u (tot 18u)

Organisatie

Vereniging voor Bos in Vlaanderen vzw, het Actiecomité Milieubescherming Merelbeke, Natuurpunt Boven-Schelde en de Werkgroep Trage Wegen van de Milieuraad Merelbeke.

Meer informatie kan je bekomen op het VBV-secretariaat, tel. 09-264 90 50; info@vbv.be

VBV gaat sportief!!

Je houdt van een portie gezonde sport?

Je schrikt niet terug van een uitdaging?

Je trekt wel eens de loopschoenen aan?

En bovenal, het Vlaamse bos ligt je nauw aan het hart?

Dan is dit zeker en vast iets voor jou!

De VBV gaat sportief!

Het VBV-team neemt deel aan de 20 km van Brussel en nodigt alle leden uit om mee te joggen.

We houden de olympische gedachte in het achterhoofd:

deelnemen is belangrijker dan winnen!

Alle VBV-leden krijgen een t-shirt en een verrassing!

Samen sporten voor het bos en met de VBV.

Noteer dus volgende datum in je agenda:

zondag 25 mei 2003

Geef alvast je naam op aan het VBV-secretariaat

(09/264 90 50; info@vbv.be)